

สภาพที่เป็นจริงและความคาดหวังด้านความฉลาด
ทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

Reality Interpretation and Emotional Intelligence
Expectations of School Administrators Under
Ayutthaya Primary Educational Service Area
office 2

อนุสรณ์ วัชรเวท

* ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

ดร.ระติกรณ์ นิยมะจันทร์

วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

Anusorn Watcharawait

* Master of Education Program in Educational Administration,
College of Teacher Education, Phranakhon Rajabhat University

Dr.Ratikorn Niyamajan

* College of Teacher Education, Phranakhon Rajabhat University

ข้อมูลบทความ

* รับบทความ 6 มิถุนายน 2565

* แก้ไข 9 สิงหาคม 2565

* ตอรับบทความ 18 สิงหาคม 2565

บทคัดย่อ

การค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นจริงด้านความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา 2) เพื่อศึกษาความคาดหวังด้านความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาและ 3) เปรียบเทียบสภาพที่เป็นจริงและความคาดหวังด้านความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ครูผู้สอน จำนวน 1,260 คน กลุ่มตัวอย่างคำนวณด้วยสูตรของ Taro Yamane ได้จำนวน 304 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่แบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.832 สถิติที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการประเมินความต้องการจำเป็น

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพที่เป็นจริงของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวม อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน เรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านดี ($\bar{X} = 3.09$, $SD = 0.33$) ด้านเก่ง ($\bar{X} = 3.08$, $SD = 0.37$) และด้านสุข ($\bar{X} = 3.08$, $SD = 0.34$) ตามลำดับ 2) ความคาดหวังของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวม อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน เรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านเก่ง ($\bar{X} = 3.24$, $SD = 0.34$) ด้านดี ($\bar{X} = 3.19$, $SD = 0.34$) และด้านสุข ($\bar{X} = 3.11$, $SD = 0.35$) ตามลำดับ และ 3) เมื่อเปรียบเทียบสภาพความเป็นจริงด้านความฉลาดทางอารมณ์ต่อผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 พบว่ามีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาตนเองในความฉลาดทางอารมณ์ด้านเก่ง (PNI Modified = 0.052) รองลงมา คือ ความฉลาดทางอารมณ์ด้านดี (PNI Modified = 0.031) และลำดับสุดท้าย คือ ความฉลาดทางอารมณ์ด้านสุข (PNI Modified = 0.010)

คำสำคัญ: สภาพที่เป็นจริง; ความคาดหวัง;
ความฉลาดทางอารมณ์; ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

The purposes of the Independent Research were: 1) to study the reality of emotional intelligence of school administrators; 2) to study the expectations of emotional intelligence of school administrators; and 3) To compare the reality and emotional intelligence of school administrators. Emotional Intelligence Expectations of School Administrators Under the Phra Nakhon Si Ayutthaya Primary Educational Service Area Office 2, the population used in this study were 1,260 teachers. The sample group was calculated using Taro Yamane's formula, totaling 304 people. The questionnaire had a confidence value of 0.832. The statistics used in the research were percentage, mean, standard deviation and need assessment.

The results showed that 1) The reality of the school administrators as a whole It was at a moderate level in all aspects. Ranking average from highest to lowest were good ($\bar{X} = 3.09$, $SD = 0.33$), skillful ($\bar{X} = 3.08$, $SD = 0.37$) and happiness ($\bar{X} = 3.08$, $SD = 0.34$), respectively) 2) Expectations. of school administrators as a whole It was at a moderate level in all aspects. Ranking averages from highest to lowest were good ($\bar{X} = 3.09$, $SD = 0.33$), skillful ($\bar{X} = 3.08$, $SD = 0.37$) and happiness ($\bar{X} = 3.08$, $SD = 0.34$), respectively) 2) Expectations. of school administrators as a whole It was at a moderate level in all aspects. Ranking averages from highest to lowest were smart ($\bar{X} = 3.24$, $SD = 0.34$), good ($\bar{X} = 3.19$, $SD = 0.34$) and happiness ($\bar{X} = 3.11$, $SD = 0.35$) respectively)

and 3) when comparing The reality of emotional intelligence to administrators of educational institutions under Phra Nakhon Si Ayutthaya Primary Educational Service Area Office 2 found that there was a need for self-development in emotional intelligence of proficiency (PNI Modified = 0.052), followed by The next was the positive emotional intelligence (PNI Modified = 0.031), and the last was the emotional intelligence of happiness (PNI Modified = 0.010)

Keywords: Reality
Expectation
Emotional Intelligence
School Administrators

บทนำ

การศึกษาเป็นรากฐานที่สำคัญในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าและแก้ไขปัญหาต่างๆ ในสังคม เพื่อให้คนไทยทุกคนรู้เท่าทันและเข้าถึงการศึกษามีโอกาสได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึงเท่าเทียม และต่อเนื่องตลอดชีวิต รัฐจึงให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาในฐานะกลไกหลักในการพัฒนาประเทศมาโดยตลอด ซึ่งสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ตราไว้ ณ วันที่ 6 เมษายน พุทธศักราช 2560 มาตรา 54 กล่าวว่ารัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปีตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย รัฐต้องดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนา ก่อนเข้ารับการศึกษาตามวรรคหนึ่ง เพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนเข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่างๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนในการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการ กำกับ ส่งเสริมและสนับสนุนให้การจัดการศึกษาดังกล่าวมีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560) นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับแผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560:ง) ที่กล่าวว่า ผลการพัฒนาการศึกษาในช่วงปี 2552 - 2559 พบว่าไทยประสบความสำเร็จในหลายด้านและมีอีกหลายด้านยังเป็นปัญหาที่ต้องได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วนในระยะต่อไป ด้านโอกาสทางการศึกษา รัฐมีนโยบายส่งเสริม สนับสนุนโอกาสทางการศึกษาค่อนข้างมาก ส่งผลให้ประชากรในวัยเรียนรวมทั้งเด็กด้อยโอกาสและผู้มีความต้องการจำเป็นพิเศษมีโอกาสได้รับการศึกษาสูงขึ้นด้านคุณภาพการศึกษาผลการพัฒนายังไม่เป็นที่น่าพึงพอใจ เนื่องจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีคะแนนต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยมากและต่ำกว่าหลายประเทศ ในแถบเอเชีย ส่วนประเด็นคุณธรรม จริยธรรมของเด็กและเยาวชนยังต้องมีการพัฒนาเพิ่มขึ้น ด้านประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอน การบริหารจัดการ และการใช้ยงบประมาณทางการศึกษา ซึ่งเป็นปัญหาเชิงโครงสร้างและระบบการจัดการที่ต้องได้รับการปรับปรุงเป็นลำดับแรก

จากแนวคิดการจัดการศึกษา (Conceptual Design) ตามแผนการศึกษาแห่งชาติยึดหลักสำคัญในการจัดการศึกษา ประกอบด้วยหลักการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน (Education for All) หลักการจัดการศึกษาเพื่อความเท่าเทียมและทั่วถึง (Inclusive Education) หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy) และหลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคม (All for Education) อีกทั้งยึดตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals:SDGs 2030) และหน่วยงานที่สำคัญในการจัดการศึกษาก็คือสถานศึกษานั้นเอง สถานศึกษาเป็นหน่วยงานที่สำคัญในการนำนโยบายหลักสูตรแนวปฏิบัติอื่นๆ ไปสู่ปฏิบัติโดยตรง ผลของการจัดการศึกษาจะเกิดขึ้นที่สถานศึกษาผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญ และมีส่วนรับผิดชอบอย่างใกล้ชิดในสังคมปัจจุบันหรือทุกองค์การให้ความสำคัญกับผู้บริหารถือว่าผู้บริหารมีบทบาทและมีความสำคัญต่อการดำเนินงานในฐานะที่เป็นผู้ควบคุมบังคับบัญชาเป็นผู้รับผิดชอบให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลเป็นบุคคลที่มีความสำคัญที่สุดและมีอิทธิพลมากที่สุดต่อการเปลี่ยนแปลงสิ่งใหม่ๆ ภายในหน่วยงานมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการสร้างและพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อก้าวสู่ความเป็นเลิศ ซึ่งผู้บริหารจะต้องมีทักษะในด้านต่างๆ และจะต้องมีทักษะด้านความฉลาดทางอารมณ์ ตลอดจนปัจจุบันผู้บริหารต้องรับแรงกดดันทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา จากสถานการณ์ดังกล่าว ได้กล่าวว่า ผู้บริหารที่สามารถควบคุมกำกับพลังงานอำนาจของตน ไปเพื่อเสริมสร้างความพึงพอใจรวมทั้งขวัญกำลังใจและแรงจูงใจของผู้ร่วมงาน ตลอดจนส่งเสริมความมีประสิทธิภาพให้กับองค์กร โดยเฉพาะในภาวะแวดล้อมที่ให้ความสำคัญต่อความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงานและผู้รับบริการ หน่วยงานทั้งหลายจึงเพิ่มความสำคัญต่อการพัฒนาด้านความฉลาดทางอารมณ์ (อรวรีย์ โคตรเคน, 2560:30)

ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ จากการศึกษา Goleman (1998) ได้ทำการวิจัยกลุ่มผู้นำและผู้ปฏิบัติงานในองค์กรต่างๆ จากบริษัทกว่า 200 แห่ง ในสหรัฐอเมริกา พบว่า ความฉลาดทางอารมณ์เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้นำมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารระดับสูงของบริษัท ความฉลาดทางอารมณ์จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นผู้บริหารมืออาชีพและต้องมีทักษะในการบริหารงานที่จะทำให้องค์กรประสบความสำเร็จตามเป้าหมายหรือผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีลักษณะเป็นผู้นำทางวิชาการที่เข้มแข็งเป็นผู้จัดการที่เฉียบแหลมเป็นผู้ประสานงานชุมชนที่ดีเป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) ที่เชี่ยวชาญเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลแต่ในความเป็นจริงการที่จะประสบความสำเร็จในการทำงานไม่ใช่ความ

สภาพที่เป็นจริงและความคาดหวังด้านความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

สามารถทางสติปัญญาอย่างเดียวยังจำเป็นต้องอาศัยความฉลาดทางอารมณ์เข้ามาประกอบด้วย ความฉลาดทางอารมณ์เป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้การบริหารงานเป็นไปอย่างถูกต้องและเหมาะสม สถานศึกษาจึงต้องการผู้บริหารที่มีศักยภาพมีความพร้อมที่จะมารับภาระงานสร้างชาติและมีเครื่องรับรองได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาแต่ละคน มีคุณภาพสามารถที่จะนำโรงเรียนไปสู่ความสำเร็จ ความสำเร็จขององค์การขึ้นอยู่กับคุณภาพของผู้บริหารที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูง ความฉลาดทางอารมณ์เป็นความสามารถในการเข้าใจและรับรู้ความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น รู้จักเห็นใจและเข้าใจผู้อื่น สามารถบริหารจัดการกับอารมณ์ให้เป็นไปตามทิศทางที่ส่งเสริมให้เกิดความสงบสุข และความสำเร็จในชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับ (รดาการ ฐิริพงษ์, 2558:44) กล่าวว่า ความฉลาดทางอารมณ์มีความสำคัญต่อผู้บริหาร ผู้บริหารที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงจะรู้จักและเข้าใจความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น รู้จุดเด่น จุดด้อยของตนเอง ควบคุมอารมณ์ จัดการอารมณ์ และแสดงอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม มีแรงจูงใจ ในการทำงานให้บรรลุเป้าหมาย สามารถอดทน อดกลั้นต่อสภาพต่างๆ ที่เกิดขึ้น มีความยืดหยุ่น รู้จักปรับตัวมองโลกในแง่ดี และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ตลอดจนเห็นอกเห็นใจผู้อื่น สร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่น ส่งผลให้การบริหารงานสามารถติดต่อประสานงานและสั่งการได้ ประสพผลสำเร็จ เกิดการทำงานเป็นทีม เป็นผู้บริหารที่ผู้ใต้บังคับบัญชาให้การยอมรับนับถือ และนำไปสู่การปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ ส่งผลให้งานสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ บาร์ออน (Bar-On, 2001:1-3) นักจิตวิทยาคลินิกชาวอิสราเอล และนักวิจัยทางด้านความฉลาดทางอารมณ์ของมหาวิทยาลัยไฮฟา (University of Haifa) ประเทศอิสราเอล กล่าวว่าผู้ที่มีความสามารถ (ability) ในการจัดการกับสภาพแวดล้อมและแรงกดดันซึ่งส่งผลให้บุคคลประสบความสำเร็จในชีวิต และส่งผลโดยตรงต่อสุขภาวะทางจิตเป็นผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์ (เจนวิทย์ จงใจ, 2558:33) กล่าวว่า ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาที่เข้าใจและคุมอารมณ์ของตนเองได้ ประกอบด้วย ความสามารถในการรู้อารมณ์และความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น สามารถแยกความแตกต่างของอารมณ์ที่เกิดขึ้นและใช้ข้อมูลเป็นเครื่องชี้ในการคิดและกระทำสิ่งต่าง ๆ ช่วยให้การดำเนินชีวิตเป็นไปอย่างสร้างสรรค์และมีความสุข ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความฉลาดทางอารมณ์ ประกอบไปด้วยองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ ด้านดี ด้านเก่ง และด้านสุข (อวิสฎา นาโสก, 2560:20) ยังกล่าวว่าความฉลาดทางอารมณ์สามารถพัฒนาได้กับทุกคน ตามแนวทางการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ (กรมสุขภาพจิต, 2548:2-3) ขององค์ประกอบทั้ง 3 ด้าน คือต้องเป็นผู้บริหารที่ดี เก่ง และมีความสุข

จากความสำคัญดังกล่าวการบริหารจัดการศึกษาในสถานศึกษาเป็นบทบาทที่จะสามารถนำสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล ปัจจัยสำคัญที่จะส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาไปสู่ผลสำเร็จอยู่ที่ผู้บริหารที่มีความสามารถทางสติปัญญา และความฉลาดทางอารมณ์มาใช้ในหน่วยงานของตน ซึ่งสอดคล้องกับ นโยบายสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 (ข้อมูลสารสนเทศ, 2561:4) ที่มุ่งเน้นความสำคัญ เป็นองค์กรคุณภาพจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน พัฒนาระบบบริหารจัดการที่เน้นการมีส่วนร่วม การบูรณาการจัดการศึกษาและเสริมสร้าง ความรับผิดชอบต่อคุณภาพการศึกษา ส่งเสริมผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา เป็นผู้นำทางวิชาการ นวัตกรรมและเทคโนโลยี ส่งเสริมวัฒนธรรมการทำงานและการให้บริการที่ดีเพื่อให้ผู้เรียน มีคุณภาพและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ครูและบุคลากรทางการศึกษามีสมรรถนะตรงตามสายงาน เป็นผู้นำทางวิชาการ นวัตกรรมและเทคโนโลยี มีวัฒนธรรมการทำงานที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาและสถานศึกษามีประสิทธิภาพ และเป็นกลไกขับเคลื่อนการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่คุณภาพระดับมาตรฐานสากล (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 2) ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 เพื่อจะได้นำผลการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม มีประสิทธิภาพ และเพื่อพัฒนาโรงเรียนให้มีคุณภาพอันจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นจริงด้านความฉลาดทางอารมณ์ต่อผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2
2. เพื่อศึกษาความคาดหวังด้านความฉลาดทางอารมณ์ต่อผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2
3. เพื่อเปรียบเทียบสภาพที่เป็นจริงและความคาดหวังด้านความฉลาดทางอารมณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

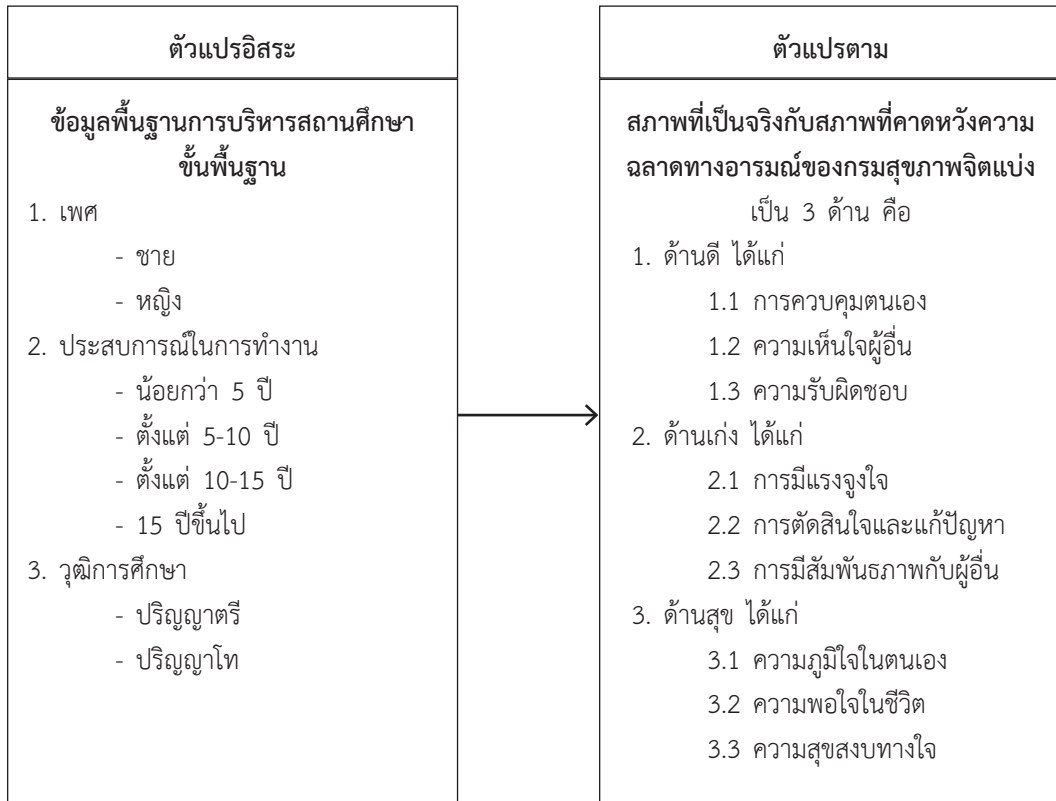
สภาพที่เป็นจริงและความคาดหวังด้านความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

คำถามการวิจัย

1. สภาพที่เป็นจริงด้านความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนอยู่ในระดับใด
2. ความคาดหวังด้านความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนอยู่ในระดับใด
3. สภาพจริงและความคาดหวังด้านความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอนมีความแตกต่างกันอย่างไร

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้กรอบแนวคิดในการศึกษาสภาพที่เป็นจริงและความคาดหวังด้านความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ตามแนวคิดความฉลาดทางอารมณ์ของกรมสุขภาพจิต (2546:2-3) ประกอบด้วย 1) ด้านดี ได้แก่ การควบคุมตนเอง ความเห็นใจผู้อื่น และความรับผิดชอบ 2) ด้านเก่ง ได้แก่ การมีแรงจูงใจ การตัดสินใจและการแก้ปัญหา และการมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น 3) ด้านสุข ได้แก่ ความภูมิใจในตนเองความพอใจในชีวิต และความสุขสงบทางใจ ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนแล้วนำมาวิเคราะห์และประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการสร้างกรอบแนวคิดในการดำเนินการวิจัย สามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้คือวิธีนี้เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยเน้นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสำรวจกลุ่มตัวอย่างจากครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง นำมาประมวลผลโดยใช้ชุดโปรแกรมสถิติสำเร็จรูป แล้วนำมาวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อหาคำตอบตามวัตถุประสงค์

สภาพที่เป็นจริงและความคาดหวังด้านความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้วิจัยในครั้งนี้ คือ ครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 1,260 คน จากสถานศึกษาทั้งหมด 7 อำเภอ

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 จำนวน 304 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณของ Taro Yamane และใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ โดยใช้อำเภอเป็นขั้นในการแบ่ง คัดเลือกครูด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Stratified Random Sampling) โดยมีค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้เป็นแบบสอบถามความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยมีการศึกษาข้อมูลจากตำรา เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วนำมาประมวลสร้างแบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ ในสถานภาพทางเพศ ประสบการณ์ในการทำงาน และวุฒิทางการศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพที่เป็นจริงกับสภาพที่คาดหวังด้านความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ซึ่งการศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานผู้วิจัยได้เอาความฉลาดทางอารมณ์ของกรมสุขภาพจิต (2546:2-3) ประกอบด้วย 1) ด้านดี ได้แก่ การควบคุมตนเอง ความเห็นใจผู้อื่น และความรับผิดชอบ 2) ด้านเก่ง ได้แก่ การมีแรงจูงใจ การตัดสินใจและแก้ปัญหา และการมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น 3) ด้านสุข ได้แก่ ความภูมิใจในตนเอง ความพอใจในชีวิต และความสุขสงบทางใจ ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

- 5 หมายถึง ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2. ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม โดยมีวิธีดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

2.1 ศึกษาค้นคว้าเอกสารบทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการสร้างเครื่องมือ

2.2 ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ถูกต้อง

2.3 สร้างแบบสอบถามโดยกำหนดประเด็นของคำถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และนิยามศัพท์เฉพาะของตัวแปรในการวิจัย

2.4 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระเพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้อง ความสอดคล้องและความครอบคลุมของกรอบแนวคิด นิยามศัพท์เฉพาะ ความเหมาะสมของภาษาและข้อความ

2.5 นำแบบสอบถามที่ปรับแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ แล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) และการใช้ภาษาเพื่อให้สามารถวัดได้ตรงกับเรื่องที่ต้องการศึกษา จากนั้นนำแบบสอบถามที่ได้มาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item-Objective Congruence:IOC) ซึ่งพบว่าค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถามหลังจากปรับแก้โดยผู้เชี่ยวชาญชุดนี้ อยู่ที่ 1.00

2.6 ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ และเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ เพื่อพิจารณาแก้ไขขั้นตอนสุดท้ายก่อนนำไปทดลองใช้ต่อไป

2.7 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาไปทดลองใช้ (Try out) ที่โรงเรียนประตู่ชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 โดยเก็บข้อมูลจากครูผู้สอน จำนวน 30 คน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แล้วนำไปหาค่าความ

สภาพที่เป็นจริงและความคาดหวังด้านความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

เชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แอลฟา (Alpha coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.832 หมายความว่า แบบสอบถามในงานวิจัยครั้งนี้มีความเชื่อมั่นสูง

2.8 ปรับปรุงแก้ไขตามผลการวิเคราะห์การทดลองใช้ แล้วพิมพ์แบบสอบถามฉบับจริงเพื่อนำไปเก็บข้อมูลต่อไป

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ โดยมีแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูล และการใช้ค่าสถิติต่างๆ ในการวิเคราะห์ดังนี้

1. ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้วิธีการหาความถี่และหาค่าร้อยละ นำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

2. ตอนที่ 2 วิเคราะห์สภาพที่เป็นจริงและความคาดหวังด้านความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) นำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย โดยมีเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย (Mean) ของคะแนนตามแนวความคิดของ (ธานินทร์ ศิลป์จารุ 2553:55) ดังนี้

4.51 - 5.00 หมายถึง มีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับมากที่สุด

3.51 - 4.50 หมายถึง มีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับมาก

2.51 - 3.50 หมายถึง มีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับปานกลาง

1.51 - 2.50 หมายถึง มีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับน้อย

1.00 - 1.50 หมายถึง มีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพที่เป็นจริงกับสภาพที่คาดหวังในด้านความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน จำแนกตาม เพศ ประสบการณ์ทำงาน วุฒิการศึกษา ทำการวิเคราะห์โดยใช้ดัชนีความสำคัญของลำดับความต้องการจำเป็น หรือ Modified Priority Needs Index : PNI Modified ซึ่งเป็นวิธีหาความแตกต่างของสภาพที่คาดหวังและสภาพที่เป็นจริงแล้วหารด้วยสภาพที่เป็นจริง ทั้งนี้เพื่อควบคุมขนาดของความความต้องการจำเป็นให้อยู่ในช่วงพิสัยที่ไม่มากเกินไป โดยมีสูตรในการคำนวณดังนี้

$$PNI \text{ Modified} = ((I-D))/D$$

เมื่อ PNI Modified หมายถึง ดัชนีความสำคัญของลำดับความต้องการจำเป็น
I หมายถึง ค่าเฉลี่ยของสภาพที่คาดหวัง
D หมายถึง ค่าเฉลี่ยของสภาพที่เป็นจริง

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีจำนวน 304 คน เป็นเพศชาย จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 32.57 เพศหญิง จำนวน 205 คน คิดเป็นร้อยละ 67.43 ตามลำดับ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 5 ปี จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 31.58 ประสบการณ์การทำงาน 5-10 ปี จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 25.33 ประสบการณ์การทำงานมากกว่า 10-15 ปี จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 9.54 และประสบการณ์การทำงานมากกว่า 15 ปีขึ้นไป จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 33.55 ตามลำดับ จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า ปริญญาตรี จำนวน 239 คน คิดเป็นร้อยละ 78.62 ปริญญาโท จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 21.38 ตามลำดับ
2. ระดับสภาพที่เป็นจริงและความคาดหวังด้านความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสภาพที่เป็นจริงและความคาดหวังของครูที่มีต่อผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 2

ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา	สภาพที่เป็นจริง				ความคาดหวัง			
	($\bar{X}$)	(S.D.)	ระดับ	อันดับที่	($\bar{X}$)	(S.D.)	ระดับ	อันดับที่
1. ด้านดี	3.09	0.33	ปานกลาง	1	3.19	0.34	ปานกลาง	2
2. ด้านเก่ง	3.08	0.37	ปานกลาง	2	3.24	0.34	ปานกลาง	1
3. ด้านสุข	3.08	0.34	ปานกลาง	3	3.11	0.35	ปานกลาง	3
รวม	3.08	0.35	ปานกลาง		3.18	0.34	ปานกลาง	

สภาพที่เป็นจริงและความคาดหวังด้านความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพที่เป็นจริงด้านความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.09$, $SD = 0.33$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านดี ($\bar{X} = 3.09$, $SD = 0.33$) ด้านเก่ง ($\bar{X} = 3.08$, $SD = 0.37$) และด้านสุข ($\bar{X} = 3.08$, $SD = 0.34$) ตามลำดับ

ความคาดหวังด้านความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.18$, $SD = 0.34$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านเก่ง ($\bar{X} = 3.24$, $SD = 0.34$) ด้านดี ($\bar{X} = 3.19$, $SD = 0.34$) และด้านสุข ($\bar{X} = 3.11$, $SD = 0.35$) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของครูที่มีต่อผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 2

ความฉลาดทางอารมณ์ ของผู้บริหารสถานศึกษา	PNI	อันดับที่
1. ด้านดี	0.031	2
2. ด้านเก่ง	0.052	1
3. ด้านสุข	0.010	3
รวม	0.093	

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 2 มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาตนเองในความฉลาดทางอารมณ์ด้านเก่ง ($PNI_{Modified} = 0.052$) รองลงมา คือ ความฉลาดทางอารมณ์ด้านดี ($PNI_{Modified} = 0.031$) และลำดับสุดท้าย คือ ความฉลาดทางอารมณ์ด้านสุข ($PNI_{Modified} = 0.010$)

อภิปรายผล

จากการค้นคว้าอิสระเรื่อง การศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 โดยรวม และจำแนกตามเพศ ประสพการณ์ทำงาน วุฒิการศึกษา พบว่า

1. สภาพที่เป็นจริงและความคาดหวังของครูที่มีต่อผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 2 ความฉลาดทางอารมณ์ด้านดี

1.1 สภาพที่เป็นจริงของความฉลาดทางอารมณ์ด้านดี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าสภาพที่เป็นจริงอยู่ในระดับมาก จำนวน 2 ข้อ คือ เมื่อผู้บริหารเวลาโกรธหรือไม่สบายใจจะสามารถรับรู้ได้ว่าเกิดอะไรขึ้น และผู้บริหารมักจะรู้สึกมีคุณค่าเมื่อได้ทำสิ่งต่างๆ อย่างเต็มความสามารถ แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดี จะส่งผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงาน

1.2 ความคาดหวังของความฉลาดทางอารมณ์ด้านดี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าความคาดหวังอยู่ในระดับมาก เรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ คือ ผู้บริหารมักมีปฏิกิริยาโต้ตอบรุนแรงต่อปัญหาเพียงเล็กน้อย ผู้บริหารมักจะรู้สึกว่ามีผู้อื่นชอบเรียกร้องความสนใจมากเกินไป และผู้บริหารมักจะรู้สึกมีคุณค่าเมื่อได้ทำสิ่งต่างๆ อย่างเต็มความสามารถ

แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีทักษะความฉลาดทางอารมณ์ สามารถควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง รู้จักเห็นใจผู้อื่นและมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวมและเพื่อพัฒนาทักษะเกี่ยวกับผู้บริหาร จะทำให้การบริหารสถานศึกษาประสบความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับ ธัญญรัตน์ ทับทิม (2557:29) กล่าวว่า การตระหนักรู้อารมณ์ตนเอง เป็นความสามารถที่จะรับรู้และเข้าใจความรู้สึก อารมณ์ และความต้องการของตนเอง ตลอดจนผลที่เกิดขึ้นกับบุคคลอื่นอันเนื่องมาจากความรู้สึกอารมณ์และความต้องการเหล่านั้นของตน มีความสามารถดังกล่าว มีพฤติกรรมแสดงออกที่เหมาะสม มีความเชื่อมั่นในตนเอง เชื่อสัจยมีความรับผิดชอบ และสามารถติดต่อประสานงานได้ประสพผลสำเร็จ

2. สภาพที่เป็นจริงและความคาดหวังของครูที่มีต่อผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 2 ความฉลาดทางอารมณ์ด้านเก่ง

สภาพที่เป็นจริงและความคาดหวังด้านความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

2.1 สภาพที่เป็นจริงของความฉลาดทางอารมณ์ด้านเก่ง โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าสภาพที่เป็นจริงอยู่ในระดับมาก จำนวน 3 ข้อ เรียงอันดับจากค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ผู้บริหารมักมองว่าทุกปัญหามักมีทางออกเสมอ แม้สถานการณ์จะเลวร้าย ผู้บริหารก็จะมีหวังว่าจะดีขึ้น และเมื่อไม่เห็นด้วยกับผู้อื่น ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถอธิบายเหตุผล ตามลำดับ

2.2 ความคาดหวังของความฉลาดทางอารมณ์ด้านเก่ง โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าความคาดหวังอยู่ในระดับมาก เรียงอันดับจากค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ คือ ผู้บริหารมักมองว่าทุกปัญหามักมีทางออกเสมอ ผู้บริหารมักจะสามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายได้ และแม้สถานการณ์จะเลวร้าย ผู้บริหารก็จะมีหวังว่าจะดีขึ้น ตามลำดับ

แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการทำให้ผู้ร่วมงานมีแรงจูงใจ สามารถตัดสินใจและแก้ปัญหา ตลอดจนมีความสัมพันธ์ภาพที่ดีกับผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับ อวสุภานาโสก (2560: 133) ได้ศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 3 จากผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผู้บริหารโรงเรียนนั้นมีความเข้าใจความรู้สึกรู้สึกของตนเอง รู้จักอารมณ์และความคิดที่เกิดจากอารมณ์ของตนเอง จึงทำให้แก้ปัญหาเฉพาะหน้า สามารถอันจะนำไปสู่การทำงานอย่างเต็มใจเต็มความสามารถ

3. สภาพที่เป็นจริงและความคาดหวังของครูที่มีต่อผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 2 ความฉลาดทางอารมณ์ด้านสุข

3.1 สภาพที่เป็นจริงของความฉลาดทางอารมณ์ด้านสุข โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าสภาพที่เป็นจริงอยู่ในระดับมาก จำนวน 1 ข้อ คือ เมื่อว่างเว้นจากภาระหน้าที่ ผู้บริหารมักจะทำในสิ่งที่ตัวเองชอบ

3.2 ความคาดหวังของความฉลาดทางอารมณ์ด้านสุข โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าความคาดหวังอยู่ในระดับมาก เรียงอันดับจากค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ คือ ผู้บริหารมักจะรู้สึกไม่พอใจที่ผู้อื่นได้รับสิ่งดีๆ มากกว่าตน ผู้บริหารมักจะไม่สามารถทำให้เป็นสุขได้จนกว่าจะได้ทุกสิ่งที่ต้องการ และผู้บริหรมักจะสามารถผ่อนคลายตนเองได้แม้จะเหน็ดเหนื่อยจากภาระหน้าที่

แสดงว่าผู้บริหารสามารถปรับอารมณ์ และความรู้สึกของตัวเองได้ สามารถปฏิบัติงานบริหารงาน ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และประสบความสำเร็จ ผู้บริหารสถานศึกษามีการดำเนินชีวิตอย่างเป็นสุข มีความภูมิใจในตนเอง ความพอใจในชีวิต และมีความสุขสงบทางใจซึ่งสอดคล้องกับ Vocabulary Scale ของโครงการนำร่อง พบว่า วัยรุ่นที่มีความสามารถพิเศษที่มีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับสูงจะสามารถ อธิบายถึงวิธีการแก้ปัญหาในสังคม และสามารถบริหารจัดการอารมณ์ของตนเองได้ดีกว่าวัยรุ่นที่มีความฉลาดทางอารมณ์ในระดับต่ำ และยิ่งสอดคล้องกับ Mayer & Cobb (2000) ได้เสนอความคิดเห็นว่านโยบายการศึกษาควรจะทำให้ความสำคัญกับ ความฉลาดทางอารมณ์ อีกทั้งผลการวิจัยที่เข้าได้ศึกษามีหลักฐานที่แสดงให้เห็นว่า ความฉลาดทางอารมณ์มีส่วนสนับสนุนการเรียนรู้ด้านสังคม ด้านอารมณ์ และความสำเร็จของผู้เรียน

4. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการประเมินความต้องการจำเป็นด้านความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 2 พบว่า มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาตนเองในความฉลาดทางอารมณ์ด้านเก่ง รองลงมาคือความฉลาดทางอารมณ์ด้านดี และลำดับสุดท้ายคือ ความฉลาดทางอารมณ์ด้านสุข จะเห็นว่าผู้บริหารจำเป็นต้องมีความฉลาดทางอารมณ์ทั้งด้าน ดี ด้านเก่ง และด้านสุขมีความตระหนักรู้ในอารมณ์ของตนเอง อันจะส่งผลต่อความสำเร็จในการประกอบอาชีพ สอดคล้องกับ อรวรีย์ โคตรเคน (2560:159) ได้ศึกษา ปัจจัยความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่าโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก คือ ปัจจัยด้านเก่ง ปัจจัยด้านสุข และปัจจัยด้านดี

โดยภาพรวมความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน แต่ผู้บริหารสถานศึกษายังต้องมีความจำเป็นต้องพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ เพื่อให้สามารถพัฒนาวิชาชีพได้ประสบความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับ Goleman (1998) ได้ทำการวิจัยกลุ่มผู้นำและผู้ปฏิบัติงานในองค์กรต่างๆ จากบริษัทกว่า 200 แห่ง ในสหรัฐอเมริกา พบว่า ความฉลาดทางอารมณ์เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้นำมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารระดับสูงของบริษัท ผลการวิจัยชี้ชัดว่าร้อยละ 67 ของความรู้ความสามารถที่บุคคลใช้เพื่อความสำเร็จในงาน คือ ความฉลาดทางอารมณ์ เช่น ความสามารถในการปฏิบัติงาน ร่วมกับผู้อื่น ความเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ในองค์กร เป็นต้น ร้อยละ 33 เป็นความสามารถทางสติปัญญา (Cognitive abilities) และความรู้ความชำนาญในงาน (Technical skills) และยังพบว่ายี่มีตำแหน่งในองค์กรสูงขึ้นเท่าไร ความรู้

สภาพที่เป็นจริงและความคาดหวังด้านความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

ความชำนาญในงานและความสามารถทางสติปัญญาจะลดความสำคัญลงและความฉลาดทางอารมณ์มีความสำคัญเพิ่มขึ้นซึ่งสอดคล้องกับ Bachman., J., Stein, S., Campbell, K., & Sitarenios, G (2000) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของพนักงานบัญชีที่ประสบความสำเร็จในอาชีพ ผลการศึกษาพบว่า ระดับความฉลาดทางอารมณ์จะส่งผลต่อคุณภาพของการปฏิบัติงานของพนักงาน ผลการวิจัยครั้งนี้แสดงว่าองค์ประกอบความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญทั้ง 3 ด้าน ทั้งด้านดี ด้านเก่ง ด้านสุข ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีทักษะความฉลาดทางอารมณ์ สามารถควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเองได้ รู้จักเห็นใจผู้อื่นและมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม มีความสามารถในการทำให้ผู้ร่วมงานมีแรงจูงใจ สามารถตัดสินใจและแก้ปัญหา ตลอดจนมีความสัมพันธ์ภาพที่ดีกับผู้อื่น สามารถปรับอารมณ์ และความรู้สึกของตัวเองได้ สามารถปฏิบัติงาน บริหารงาน ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งมีปัจจัยที่ส่งผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ทั้งสภาวะแรงกดดันภายในและภายนอกสถานศึกษา จึงนำมาจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการได้รับการพัฒนาและฝึกฝนในทักษะด้านความฉลาดทางอารมณ์อย่างสม่ำเสมอ เพื่อเพิ่มศักยภาพของผู้บริหารสถานศึกษาและประสิทธิผลของสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

จากการศึกษาสภาพที่เป็นจริงและความคาดหวังความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความเห็นของครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน เรียงลำดับตามค่าการพัฒนาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์จากค่าดัชนี โดยเรียงลำดับ ได้แก่ ด้านดี ด้านเก่ง และด้านสุข ตามลำดับ ซึ่งผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้เพื่อนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. เพื่อให้การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาตนเองด้านความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและเกิดประโยชน์สูงสุด

2. ควรนำผลในการประเมินความต้องการจำเป็นในด้านที่ต้องการพัฒนาเป็นลำดับแรกว่า เพราะสาเหตุใดอย่างไรที่ต้องพัฒนา

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ความฉลาดทางอารมณ์กับการปฏิบัติงานของบุคลากร ทั้งสายบริหาร สายการสอน และสายสนับสนุน

2. ศึกษาความต้องการในการพัฒนาทักษะความฉลาดของอารมณ์ของบุคลากร

เอกสารอ้างอิง

กรมสุขภาพจิต. (2546). สุขภาพจิตไทย พ.ศ.2545-2546. กรมสุขภาพจิตกระทรวงสาธารณสุข.

กรมสุขภาพจิต. (2548). คู่มือความฉลาดทางอารมณ์. กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข.

เจนวิทย์ จงใจ. (2558). ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 1-4 [วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.

ธัญญารัตน์ ทับทิม. (2557). ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูสังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี [วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.

รดาการ ภูริพงษ์. (2558). ศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 35 [การค้นคว้าอิสระปริญญา มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

พุทธศักราช 2560. (2560, 6 เมษายน). ราชกิจจานุเบกษา: เล่มที่ 134, ตอนที่ 40 ก, 1-90.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 2. (2561). ข้อมูลสารสนเทศ.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 – 2579.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ กรุงเทพมหานคร.

สภาพที่เป็นจริงและความคาดหวังด้านความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

อรรวิทย์ โคตรเคน. (2560). ปัจจัยความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรมทหารราบที่ 6 ที่ปฏิบัติงานในเขตพื้นที่เขาพระวิหาร [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. โรงเรียนเสนาธิการทหารบก.

อวัศญา นาโสก. (2560). ปัจจัยด้านความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

Bachman, J., Stein, S., Campbell, K., & Sitarenios, G. (2000). **Emotional intelligence in the collection of debt.** International Journal of Selection and Assessment, 8(3), 176.

Bar-On. (2001). **The Baron emotional quotient inventory.** <http://eqi.mhs.com.about.html>.

Goleman, D. (1998). **Working with emotional intelligence.** Bantam.

Mayer & Cobb. (2000). **Education Policy on Emotional Intelligence: Does It Make Sense?.** Educational Psychology Review, 12(2), 163-183.

Sustainable Development Goals: SDGs 2030. (2024, 4 February). **2030 Sustainable Development Agenda.** <https://worldtop20.org/global-movement>